

نگاهی کوتاه به نقش ارمنیان در صحنه سیاسی ایران (۳)

نگارش ادیک باغداساریان
(۱. گرماتیک)

۱۶- خسرو خان ترسامولیانی- از اسرای لشکرکشی آغامحمد خان به قفقاز بود. او از تقلید به ایران منتقل شد. پس از رسیدن به ایران به مقامات عالی دولتی دست یافت و شخص مورد اعتماد از طرف فتحعلیشاه، محمد شاه و ناصرالدین شاه بشمار می رفت. او صاحب چندین روستا در گیلان بود. وی در سال ۱۸۳۶ استاندار اصفهان گردید، لیکن مدت کوتاهی در این منصب باقی ماند. منوچهر خان جانشین او شده استان را هفت سال اداره کرد (۱۸۴۷-۱۸۴۰)، خسرو خان در سال ۱۸۵۷ چشم از جهان فرو بست.

۱۷- ماتوس خان ملیکیان- او متولد ۱۸۷۵ در همدان است. در مدارس تهران و کالج آمریکایی تحصیل کرد. به زبان های انگلیسی، فرانسه، فارسی و ارمنی تسلط داشت و ترجمه هایی انجام می داد. در سال ۱۹۱۰ وقتی که اداره مالیات وزارت مالیه تأسیس شد، ماتوس خان به ریاست آن منصوب گردید. بخاطر خدماتش در سال ۱۹۲۱ موفق به دریافت نشان "شیر و خورشید" از دست احمد شاه شد.

در سال ۱۹۳۶ که مدارس ارمنی به دستور رضا شاه تعطیل شدند، ماتوس خان که مدیر مدرسه ارمنی تهران بود، دستگیر و زندانی شد و تنها در سال ۱۹۴۱ آزاد شده در همین سال هم درگذشت.

۱۸- موسس خان خاچاطوریان- متولد ۱۸۷۸ در همدان. در سن ۲ سالگی همراه خانواده اش به تهران مهاجرت کرد. از مدارس "هایکازیان" و کالج آمریکایی فارغ التحصیل شد.

از سال ۱۹۰۹ بعنوان معاون و بازرس در گرمرگ مشغول کار شد. در سال ۱۹۱۴ به ریاست اداره مالیه استان فارس منصوب شد، از سال ۱۹۲۰ سرپرستی و بازرسی درآمدهای دخانیات و اداره مالیات کل کشور را بهعهده داشت. او به مدارس ارمنی و غیر ارمنی کمک کرد. بعنوان ریاست اداره درآمدهای استان فارس نیز خدمت کرده است. در سال ۱۹۲۱ به دریافت نشان درجه دو "شیر و خورشید" از طرف احمد شاه شد. او تا زمان مرگش رئیس انجمن کل امور خیریه ارمنی تهران و از سال ۱۹۲۱ تا ۱۹۳۳ رئیس انجمن کلوب ارمنیان بود. موسس خان در ۱۷ ژانویه ۱۹۳۳ در تهران دارفانی را وداع گفت.

۱۹- میرزا ملکم خان (ناظم الدوله)- متولد ۱۹۳۳ در جلفای نو (اصفهان) پدرش میرزا یعقوب مترجم ورزیده زبانهای فرانسه و روسی بود. تحصیلاتش را در پاریس کسب کرد و در سال ۱۸۵۸ به ایران بازگشته اقدام به تأسیس تلگرافخانه نمود. او در ۱۸۵۹ جزو شخصیت های فراماسون و مؤسس "فراموشخانه" بود. ناصرالدین شاه او را به عراق و سپس به مصر تبعید کرد، لیکن در سال ۱۸۷۱ فراخوانده شده در ۱۸۳۷ بعنوان سفیر تام الاختیار ایران عازم لندن می شود (تا سال ۱۸۸۹). او در کنگره سال ۱۸۷۸ برلین شرکت کرد و خدمات ارزشمندی در راستای بازپس گیری شهر قطور از عثمانیان انجام داد. شاه به پاس این خدمات به او لقب های "ناظم الدوله" و "پرنس" (شاهزاده) اعطاء نمود.

ملکوم خان در سال ۱۸۸۹ روزنامه "قانون" را در لندن بچاپ رساند. او از طرفداران مشروطه بود. در سال ۱۸۹۸ به سفارت ایران در ایتالیا منصوب شد. در سال ۱۹۰۳ در سوئیس درگذشت.

۲۰- هوانس ماسهپیان (مساعدا السلطنه)- متولد ۱۸۶۴ در تهران، تحصیلاتش را در مدرسه "هایکازیان" و سپس رشته علوم سیاسی را در پاریس اخذ کرد. بعنوان مترجم شاه (۱۸۸۴) رئیس دبیرخانه وزارت خارجه (۱۸۹۴)، ریاست بخش های مختلف، و روابط بین الملل وزارت امور خارجه (۱۹۰۰)، رایزن سفارت ایران

در برلین، (۱۹۰۶-۱۹۰۰) و جانشین سفیر ایران در برلین (۱۹۰۱-۱۹۰۶) خدمت کرد.

ماسهپیان در سال ۱۹۱۱ به تهران فراخوانده شد تا سرپرستی دختر شاهزاده ناصرالملک را عهده دار شود.

او در سال ۱۹۲۷ از طرف ارمنیان جنوب ایران بعنوان نماینده مجلس انتخاب شد لیکن پس از چندی به عنوان سفیر ایران در لندن عزیمت کرد.

ماسهپیان در سال ۱۹۲۹ بعنوان سفیرکبیر ایران در توکیو (ژاپن) منصوب شد لیکن آب و هوای ژاپن اثر منفی روی او می گذارد و هنگام بازگشت از آنجا ۱۹ نوامبر ۱۹۳۱ در خارجین فوت می کند. جسد او ۳۱ مارس ۱۹۳۲ به تهران می رسد و در صحن حیاط کلیسای ارمنی ونک به خاک سپرده می شود.

او در کنار فعالیت های درخشان سیاسی، اندیشمندی بزرگ بود. او بیش از ۱۶ اثر از شکیبیر را به ارمنی ترجمه کرد که تا امروز نیز بهترین ترجمه محسوب می شوند.

۲۱- پیرم خان داوتیان (اسیربگیان)- متولد ۱۸۶۸ در روستای بارسوم گنجه. فدایی ارمنی بود و از چهره های معروف انقلاب مشروطه ایران (۱۱-۱۹۰۵) محسوب می شد. در اواخر دهه ۱۸۸۰ به گروه های پارتیزانی و فدایی ارمنستان غربی پیوست. در سال ۱۸۹۰ در حمله گروه سارکیس گوگونیان به ارمنستان غربی شرکت کرد و پس از دستگیری به سبیری و سپس ساخالین تبعید شد (۱۸۹۲). در سال ۱۸۹۶ از ساخالین فرار کرد و به ایران آمد و به حزب داشناک پیوست و وارد ارتش شد. در جریان مشروطه رشت را تصرف کرد و به ریاست نبردهای انتظامی رشت منصوب شد. لیکن پس از تصرف تهران (۱۰ ژوئیه ۱۹۰۹) به فرماندهی کل انتظامی تهران و حومه و ریاست اداره نظمیه گماشته شد. بعدها ارتباطش با محافل محلی حزب داشناک تضعیف می شود و او با ارگان های علیه حزب در ژنو مرتبط می گردد.

پیرم خان در جنگ سورجه همدان کشته شد. جسدش در حیات مدرسه هایکازیان (داوتیان) دفن شد.

از همزمان پیرم خان می توان آرشاک گاوافیان (کری ۱۹۱۶-۱۸۶۳)، پطرس خان ملیک آندریاسیان (۱۹۱۲-۱۸۷۹)، آبراهام خان" هواکیکیان (۱۹۶۳-۱۸۷۷) را نام برد.

۲۲- امیر تومان مارتیروس خان- رئیس ستاد قزاق.

۲۳- سرهنگ گریشا- همزمان پیرم خان در جریان انقلاب مشروطه و رئیس پلیس تهران.

۲۴- دکتر آلك آقايان- همزمان پیرم خان. پیرم او را به ریاست اداره مالیه نظمیه گماشت. او از اولین حقوقدانان و مؤسس بیمه در ایران بود.

۲۵- هوسپ میرزیان- متولد ۱۸۶۸ در همدان. سه بار نمایندگی مجلس شورای ملی انتخاب شد. (مجلس دوم ۱۱-۱۹۱۰، سوم ۱۹۱۵، و چهارم ۱۹۲۳) از مقامات وزارت مالیه بود (از سال ۱۹۰۰). از سال ۱۹۲۷ سرپرست تام الاختیار مالیه ایران و معادن مخصوص دکتر میلیسپو گردید. ترجمه های خوبی از ادبیات اروپایی و ایرانی انجام داده است. یکی از بهترین مترجمین رباعیات عمر خیام محسوب می گردد. در سال ۱۹۳۵ در تهران درگذشت.

۲۶- گاسپار ایپیکیان- متولد ۱۸۸۳ در استامبول، در سالهای ۱۷-۱۹۱۶ با سید ضیاء الدین طباطبایی در روزنامه "رعد" همکاری کرد. در سال ۱۹۱۹ بعنوان بازرس کل وزارت معارف منصوب شد. سید ضیاء پس از کودتای ۱۹۲۱، گاسپار ایپیکیان را به سمت شهردار تهران منصوب کرد. او ۲۷ مارس ۱۹۵۲ در بیروت درگذشت.

در زمان محمد رضا شاه پهلوی، باز هم ارمنیان صاحب مناصب عالی دولتی بودند. برای نمونه مهندس زاون سیمونیان معاون وزیر مسکن و شهر سازی، خانم الیز غازیان مدیر کل اداره تشریفات وزارت اطلاعات و جهانگردی، دکتر سویکیان معاون وزارت بهداشت، آندرانیک آوانسیان رئیس کمیسیون عمرانی شورای شهر تهران بودند.

جامعه ارمنی ایران

سمینار سه روزه

«کلیسای ارمنی و جنبش های فرقه ای»

۱۶ تا ۱۸ آذر ماه سمیناری تحت این عنوان در انجمن دانشگاهیان ارمنی تهران برگزار گردید. در این سمینار کشیش کمیته قراخانیان تحت عنوان «تاریخ جنبش های فرقه ای» سخنرانی کرد. سخنران دیگر سمینار سرژ مایلیان رئیس مرکز تعلیمات مسیحی مقر اجمیادزین بود که تحت عنوان «فرقه های مذهبی کنونی» و «فرقه های مذهبی و موضع کلیسا در مورد آنها» سخنرانی نمود.

در این سمینار اسقف سرکیسیان خلیفه تهران به پرسش های مطرح شده پاسخ گفت.

یادبود آرامائیس آقامالیان

روز ۲۵ آذر ماه به همت انجمن هنر سازمان فرهنگی- ورزشی آرارات در سالن «کمیته» مجلس یادبود هنرمند بزرگ تشاتر شادروان آرامائیس آقامالیان برگزار شد. همچنین نمایش «خدایان قدیم» اثر معروف لئون شانت به رهبری و کارگردانی خانم کیتوش آرزویان اجرا گردید. این مجلس یادبود با سخنان اسقف سارکیسیان خلیفه ارمنیان تهران به پایان رسید.

انتخابات مجمع عمومی خلیف گری ارمنه اصفهان و جنوب ایران برگزار شد

مدیر کل سیاسی و انتظامی استانداری اصفهان گفت: دوازدهمین دوره انتخابات مجمع عمومی خلیفه گری اصفهان و جنوب ایران در استان اصفهان برگزار شد.

این اولین بار است که پس از انقلاب اسلامی، انتخابات مجمع عمومی خلیفه گری ارمنیان اصفهان و جنوب ایران برگزار می شود.

عبدالمجید قیومی، در گفت و گو با ایرنا افزود: انتخابات یاد شده بر اساس موافقت کمیسیون ماده ۱۰ قانون احزاب و هماهنگی استانداری و فرمانداریهای اصفهان، برخوار و میمه و فریدن برگزار شد.

ایران

پرفروش ترین فیلم های ایرانی در آمریکا هفته نامه معتبر «اسکرین» در مطلبی با عنوان شکوفایی سینمای ایران بررسی موفقیت های اخیر فیلم های ایرانی در مجامع جهانی پرداخته است.

به گزارش روابط عمومی فارابی این هفته نامه در مقاله ای به قلم دنیس سیکوین آماری از فروش فیلم های ایرانی در سینماهای آمریکا را نیز ارائه داده است. بر اساس همین آمار پرفروش ترین فیلم ها به ترتیب عبارتند از: رنگ خدا، بچه های آسمان، گبه، بادکنک سفید، طعم گیلان، باد ما را خواهد برد، سیب آینه، زیر درختان زیتون و سکوت. رنگ خدا با یک میلیون و هشتصد و ده هزار و یکصد و چهل و پنج دلار در صدر جدول فروش قرار دارد.

برای نخستین بار در کشور دانشکده خبر

تأسیس می شود

شورای گسترش آموزش عالی با ایجاد دانشکده

خبر وابسته به سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی موافقت قطعی بعمل آورد.

به گزارش روابط عمومی وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری این شورا همچنین با ایجاد دوره دکترای بیوفیزیک در دانشگاه تربیت مدرس و همچنین ایجاد دوره های کارشناسی اقتصاد کشاورزی در دانشگاه مازندران و جغرافیای طبیعی در دانشگاه یزد به طور قطعی موافقت کرد.

تنها بازمانده «سردار ملی» دار فانی را وداع

گفت

تنها بازمانده سردار ملی نهضت مشروطیت ایران «ستارخان» روز دوشنبه در ۹۰ سالگی و به دلیل کهولت سن در تهران دار فانی را وداع گفت. خانم «معصومه ستاری» سومین فرزند «ستارخان» در سال ۱۲۸۹ شمسی در حالی که پدر مجاهدش شهر تبریز را بالاجبار با ورود دولت به قصد تهران ترک کرد، بدنيا آمد.

استعفای وزیر ارشاد پذیرفته شد

رئیس جمهور استعفای دکتر عطاء الله مهاجرانی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی را پذیرفت و آقای مسجد جامعی قائم مقام وزیر را به عنوان سرپرست وزارتخانه منصوب نمود.

• دکتر مهاجرانی از سوی ریاست جمهوری به سمت مشاور خود و رئیس سازمان گفت و گوی تمدنها منصوب گردید.

• مهاجرانی: برای سربلندی نظام، مردم و انقلاب تلاش می کنیم.

• کرباسچی: مهاجرانی در طول سه سال و نیم خدمت بی شائبه به رونق روشنگری کمک فراوان کرد.

• ناطق نوری: جریانی سعی در بی اعتبار کردن مسئولان نظام دارد.

• علی ظفرزاده نماینده مردم مشهد: ۳۱ دستگاه از دولت بودجه فرهنگی می گیرند، چوب خطاها را وزارت ارشاد می خورد.

• تا پایان سال جاری همه دانش آموزان اول دبیرستان تحت پوشش طرح واکسیناسیون قرار می گیرند.

با هدف توسعه گسترش فضای سبز

شهرداری تهران در منازل شهروندان فضای سبز ایجاد می کند.

با اجرای مرحله آزمایشی طرح ایجاد فضای سبز در واحدهای مسکونی واقع در محدوده ناحیه یک شهرداری منطقه هفت، عملیات اجرایی این طرح بزرگ در بخشی از منازل شهر تهران که فاقد فضای سبز می باشند از نیمه دوم آذرماه از سوی سازمان پارک ها و فضای سبز شهر تهران آغاز شده و به تدریج به سایر نواحی و مناطق که از نظر میزان سرانه فضای سبز نسبت به سایر نقاط شهر از رتبه پایین تری برخوردارند، تسری خواهد یافت.

ارمنستان

آغاز بکار کارخانه طلاسازی گیومری

کارخانه طلا سازی گیومری مشغول بکار شده است. حدود دویست نفر در این کارخانه کار می کنند و بطور متوسط ماهیانه ۲۲ هزار درام حقوق دریافت می دارند. هر کدام از کارگران روزانه دو قطعه زنجیر می بافند. این کارخانه جای گسترش دارد و مدیریت آن امیدوار است که بزودی این امر را انجام خواهد داد.

اخبار تلویزیون ملی ۷۹/۹/۲۴

شرکت رئیس جمهور ارمنستان در کنسرت خیریه

کلیه درآمد حاصل از کنسرت شارل آرتاوور خواننده معروف ارمنی فرانسه ۸۲۵ هزار دلار می باشد که به برای بنای مدارس شهرهای زلزله زده ارمنستان مورد استفاده قرار خواهد گرفت. درضمن بنا به دعوت شارل آرتاوور روبرت کوچاریان رئیس جمهور ارمنستان و ژاک شیراک رئیس جمهور فرانسه نیز در این کنسرت شرکت داشتند.

اخبار کانال تلویزیونی پروموتوس ۷۹/۹/۲۴

دستگیری رئیس دفتر وزارت دفاع

بر اساس اطلاعات بدست آمده از وزارت امنیت ملی ارمنستان، سرهنگ آواک خاچاطوریان رئیس دفتر وزارت دفاع جمهوری ارمنستان دستگیر شده است. وزارت امنیت ملی به خبرنگار «مدیا ماکس» چنین گفته است که: ازخانه و گاراژ آواک خاچاطوریان اسلحه، مهمات نظامی، وسایل ارتباطاتی نظامی و ۱۰۵ هزار دلار کشف شده است. برای آواک خاچاطوریان پرونده کیفری تشکیل شده که از طرف دادستانی نظامی مورد رسیدگی قرارخواهد گرفت.

اخبار کانال تلویزیونی پروموتوس، ۷۹/۹/۲۳

سفر مسئول برنامه ریزی و استراتژیک ستاد ارتش

آمریکا به قفقاز

میکائیل هاروتیونیان معاون وزیر دفاع در ملاقاتی که با ژنرال چارلز سیمپسون مسئول برنامه ریزی و مسائل سیاسی یگانهای ارتش آمریکا مستقر در اروپا داشت توافقنامه ای به امضاء رساند. ژنرال سیمپسون در مصاحبه کوتاهی با خبرنگاران چنین گفت: از طرف آمریکا مبلغ ۳۰۰ هزار دلار آمریکائی برای آموزش خنثی نمودن مین ها اختصاص داده شده است. بر اساس سخنان وی آمریکا مسائل نظامی را که بر ضد کشور سوم باشد، دنبال نمی کند. این منطقه همیشه در مرکز توجه نیروهای مسلح آمریکا بوده و هست، فعالیت های ما فقط به پاس حفظ صلح می باشد و آن طرح هائیکه می توانستند در فعال نمودن همکاریها موثر باشند در مرکز توجه و دفاع ما قرار خواهند گرفت. ژنرال سیمپسون اظهار امیدواری نموده است که بین ارمنستان و آذربایجان درگیری جدیدی بروز نخواهد کرد و مسائل موجود نیز به حل نهائی خود خواهند رسید. وی در مورد برگزاری مانورهای نظامی ارمنی - آمریکائی چنین گفت که: فعلا چنین

برنامه هائی برای آینده نزدیک در نظر نگرفته شده است.

اخبار کانال تلویزیونی پرموتوس ۷۹/۰۹/۲۳

بررسی عواقب منفی تبادل مرزها در مرکز ایرانشناسی در قفقاز

در اولین نشست گروه کاری مطالعه مرزهای ارمنستان که در مرکز ایرانشناسی در قفقاز تأسیس شده است، عواقب منفی که در صورت موافقت با راهکار حل درگیری قره‌باغ با «طرح پول گوبل» (تبادل اراضی) برای کشور ایجاد خواهند شد، بررسی شدند.

بنظر وارطان بالیان دبیر علمی مرکز ایرانشناسی در قفقاز در صورت موافقت با این راهکار ارمنستان اهمیت استراتژیک خویش و در نتیجه علاقمندی ابرقدرتها و در درجه اول روسیه نسبت به خود را از دست خواهد داد.

سخنرانان دیگر خاطرنشان کردند که در صورت موافقت با راهکار تبادل اراضی، ارمنستان در «گونی ژئوپولیتیک» ویژه قرار خواهد گرفت. آمریکا نیز تعهدات مالی را نسبت به کشورهائی که موافقت نموده‌اند با خط مشی سیاسی واشنگتن پیش ببروند، بسیار انتخابی صورت می‌دهد. مثلاً آن دسته از کشورهای حوضه بالکان که موافقت کرده بودند در انزوای بلگراد شرکت کنند، در مقابل فقدانیهائی که در نتیجه مشارکت در مجازات سیاسی و انزوای اقتصادی یوگسلاوی داشته‌اند، جبران مالی را با حجم کامل دریافت نکردند.

«برگر» ۷۹/۰۹/۲۲

• دولت آلمان مبلغ یک میلیون مارک برای رفع عواقب خشکسالی به ارمنستان اختصاص داده است.

بین المللی

موانع جدید برای برسمیت شناختن قتل عام ارمنیان لایب ارمنی ایالات متحده آمریکا مجدداً موردی برای نگرانی دارد. زیرا ممکن است دوگ برویتر (Doug Bereuter) ترک گرا و عضو کنگره آمریکا به عنوان رئیس کمیسیون روابط بین المللی کاخ نمایندگان کنگره انتخاب گردد. بر اساس منابع موثق: برویتر درنظر دارد درصورتیکه به سمت فوق انتخاب گردد کمیسیون فرعی حقوق بشر روابط بین المللی را که بر هیچکس پوشیده نیست که نقش آن در به گردش گذاشتن قطعهنامه قتل عام ارمنیان در کنگره و فعالیت های آن برای برسمیت شناختن قطعهنامه تا جبهه اندازه زیاد بود. را منحل نماید.

آرژک ۷۹/۰۹/۲۲

اسرائیل در نظر دارد محله های ارمنی نشین را صاحب شود

در ۶ دسامبر ناواز ماس سلاح معاون وزیر امور خارجه و عضو پارلمان اسرائیل در ایروان با روبرت کوچاریان رئیس جمهور، وزارت ان اوسکانیان وزیر امور خارجه، لئون مگردچیان معاون وزیر امور خارجه جمهوری ارمنستان ملاقات نموده است. در طی ملاقات سطح موجود مناسبات ارمنستان - اسرائیل

مورد بررسی قرار گرفته و به ضرورت پیشرفت آتی همکاریهای اقتصادی که دارای منافع متقابل باشد اشاره شده است. گذشته از آن دربستر وضعیت موجود خاور میانه به مسائل مربوط به محله ارمنی نشین اورشلیم نیز اشاره گردیده است.

موضوع اساسی مذاکرات حل بحران خاور میانه بویژه «جنبه ارمنی» بوده است. منظور از اصطلاح آخری سرنوشت محله ارمنی نشین اورشلیم می باشد. محله ارمنی نشین در قسمت جنوب اورشلیم قرار دارد و از طرف خلیفه گری ارمنی اورشلیم رهبری می گردد.

سرنوشت محله ارمنی نشین در تقسیم اورشلیم بین یهودی ها و فلسطینی ها بسیار مهم محسوب می گردد. چنانچه این مسئله حتی درملاقات روبرت کوچاریان - یاسر عرفات در چارچوب اجلاسیه هزاره در نیویورک نیز مورد بررسی قرار گرفته است. رهبر فلسطین به رئیس جمهور ارمنستان یادآوری نموده است که «ملتهای ارمنی و فلسطینی برادران ابدی می باشند» و «ضعیف نمودن محله ارمنی نشین غیر قابل قبول می باشد». ازسخنان یاسر عرفات می توان چنین نتیجه گیری نمود که صحبت های وی بیشتر جنبه «تقاضا و خواهش» داشت، تلاشهای وی بر این است که بهرترتیبی که شده محله ارمنی نشین اورشلیم را به فلسطین ها اختصاص دهد. همانطور که رویدادهای آتی نشان می دهد چنین موضعگیری کلا با منافع اسرائیل که در نظر دارد محله های ارمنی نشین و اراضی کلیسای حواریون ارمنی را تحت تسلط داشته باشد، مطابقت ندارد.

از سوی دیگرایروان و روحانیون عالی کلیسای حواریون از مشخص نمودن موضعگیری خویش پیرامون سرنوشت آتی محله های ارمنی نشین اورشلیم، اجتناب می ورزند.

باید این مورد را نیزدر نظر داشت که منظور فقط سرنوشت اراضی ارمنی اورشلیم نمی باشد بلکه عواقبی است که می تواند درمناسبات کشورهای منطقه بوجود آید.

آرژک (۵ ص) ۷۹/۰۹/۲۲

اظهارات علی اف پیرامون خط لوله گاز حیدر علیف نارضایتی خویش را پیرامون به تاخیرانداختن احداث خط لوله گاز آذربایجان - ترکیه ابراز نموده است. وی سخنان خویش را چنین ادامه داده است که: آذربایجان نمی تواند زیاد صبر و تحمل داشته باشد زیرا در سال ۲۰۰۲ استخراج گاز شاهدنیس آغاز خواهد شد. علیف اشاره به این موضوع نموده است که استخراج گاز آذربایجان نباید به پیاده نمودن طرح گاز ماورا دریای خزر بستگی داشته باشد چنانچه اگر درآینده نزدیک این مسئله حل نگردد پس آذربایجان مسئله منتقل نمودن گاز به تهران را مورد بررسی قرار خواهد داد در ضمن تهران نیز با این مورد موافق می باشد. معاون وزیر انرژی و منابع طبیعی ترکیه نیز بنوبه خویش اعلام نموده است که با در نظر گرفتن اینکه هنوز اختلاف نظرات موجود بین شرکت های نفتی خارجی پیرامون احداث خط لوله برطرف نشده است پس آنکارا تصمیم گرفته است که پیاده نمودن طرح فوق را فعال تر

سازد و آن مسائلی که از طرف شرکت های خارجی حل نمی گردند، را حل نماید.

اخبار کانال تلویزیونی پرموتوس ۷۹/۰۹/۲۴

تهیه کیک بزرگ ویژه کریسمس در آلمان درسدن- هر سال به مناسبت سالروز تولد حضرت عیسی مسیح(ع) و روز کریسمس در شهر «درسدن» آلمان کیک بسیار بزرگی تهیه می شود و به فروش می رسد و درآمد حاصل از آن به امور خیریه تعلق می گیرد.

کیک بزرگ و مشهور درسدن امسال حدود ۴ تن وزن و ۵ متر طول داشت. این کیک کشمشی پس از تهیه، به وسیله یک کامیون به محوطه بازار شهر انتقال یافت و تکه های آن بین مشتاقان خرید کیک تقسیم شد. هنگام ورود کیک به بازار هزاران نفر برای خرید تکه های آن جمع شده بودند.

بلندترین درخت کریسمس میدان نیویورک نیویورک- آمریکایی ها بلندترین درخت کاج را در میدان بزرگ شهر نیویورک برافراشتند و به این ترتیب به استقبال کریسمس رفتند. برافراشتن درخت کاج در میدان نیویورک یک سنت قدیمی است و هر سال طی مراسم ویژه ای درخت تزیین شده کریسمس در میدان شهر قرار می گیرد. این درخت ۲۴ متر ارتفاع دارد و بلندترین درختی است که تا کنون در میدان شهر نیویورک برافراشته شده است. این درخت با ۳۰ هزار چراغ کوچک و بزرگ تزیین شده و شکوه و زیبایی خاصی به میدان بخشیده است. اگر چه هنوز به آغاز سال ۲۰۰۱ میلادی مانده است، اما نیویورک و دیگر شهرهای آمریکا چهره تازه ای به خود گرفته اند و تزیینات ویژه سال نو از هم اکنون در این شهرها آغاز شده و مردم نیز سرگرم خرید سال نو هستند.

بلندترین درخت کریسمس در برزیل ایتو- ساکنان یک دهکده کوچک در کشور برزیل قصد دارند بلندترین درخت کریسمس را تزیین کنند و به این ترتیب نام خود را در کتاب رکوردهای جهان به ثبت برسانند. آنها درختی به طول ۷۸ متر را تزیین خواهند کرد که ۴ متر آن را ستاره قرمزی تشکیل می دهد که بر بالای آن نصب خواهد شد.

بلندترین درختی که تا کنون برای کریسمس تزیین شده ۶۸ متر طول داشته است این درخت در سال ۱۹۵۰ میلادی در شهر سیاتل آمریکا تزیین شد، اما ساکنان دهکده «ایتو» برزیل تصمیم دارند رکورد جدیدی در این زمینه برجای بگذارند و نام خود را بر سر زبان ها بیاورند.

تجلیل فیدل کاسترو از بیتل ها هاوانا- به مناسبت بیستمین سالگرد قتل «جان نم» عضو سابق گروه بیتل ها مراسمی در کشورهای مختلف جهان برگزار می شود. گروه آواز «بیتل ها» در جهان از طرفداران بسیاری برخوردار بود و آثار آنها هنوز در جهان علاقمندانی دارد.

در کشور کوبا نیز تندبسی از جان نم در یکی از پارک های شهر هاوانا (پایتخت کوبا) ساخته

شده است که «فیدل کاسترو» رئیس جمهوری این کشور طی مراسمی از آن پرده برداری کرد. در کشور کوبا مراسم ویژه ای به مناسبت سالگرد قتل جان منن برگزار می شود و این در حالی است که زمانی حتی پخش آثار بیتل ها در این کشور ممنوع بود. البته این ممنوعیت سرانجام در سال ۱۹۹۷ میلادی به پایان رسید و امروز مراسم ویژه جان منن با حضور فیدل کاسترو انجام می گیرد.

بهترین های فوتبال قرن انتخاب شدند.

فیفا: پله بهترین است.

اینترنت: مارادونا بهترین است.

از سوی فدراسیون بین المللی فوتبال (فیفا) «دسون آرانس دوناسیمتو» ملقب به «پله» بازیکن صاحب نام فوتبال برزیل و جهان، به عنوان بهترین بازیکن فوتبال قرن برگزیده شد.

«پله» از سوی هیأت اجرایی فیفا به عنوان بهترین بازیکن قرن بیستم انتخاب شد، در حالی که «دیو گومارادونا» بازیکن برجسته فوتبال آرژانتین و جهان در نظر سنجی که از طریق اینترنت به عمل آمد عنوان بازیکن برتر فوتبال جهان در قرن بیستم را به خود اختصاص داد. تیم فوتبال باشگاه رئال مادرید اسپانیا نیز به عنوان برترین باشگاه فوتبال جهان در قرن بیستم انتخاب شد و «میشله اکرس» از آمریکا هم عنوان برترین بازیکن زن قرن را به دست آورد. «سون ون» بازیکن زن فوتبال چین نیز به عنوان برترین بازیکن قرن از طریق اینترنت برگزیده شد. این در حالی است که از سوی فیفا «زین الدین زیدان» بازیکن فرانسوی تیم فوتبال باشگاه یوونتوس ایتالیا به عنوان مرد سال فوتبال جهان در سال ۲۰۰۰ برگزیده شد.

ریوالدو برزیلی، لویس فیگو پرتغالی و زین الدین زیدان فرانسوی سه نامزد کسب عنوان مرد سال فوتبال جهان در سال ۲۰۰۰ بودند.

سایر برترین های فوتبال جهان در سال ۲۰۰۰ به شرح زیر هستند:

تیم فوتبال هلند: بهترین تیم فوتبال سال ۲۰۰۰.

بهترین بازیکن از نظر جوانمردی: «لوکاس راده به» بازیکن تیم ملی فوتبال آفریقای جنوبی و باشگاه لیدز یونایتد انگلیس از نظر جوانمردی بهترین بازیکن فوتبال شناخته شد.

نشست نوه های استالین، روزولت و چرچیل در هلند لندن- یک سازمان هلندی در نظر دارد نوه «ژوزف استالین»، «وینستون چرچیل» و «فرانکلین روزولت» را در اوایل سال ۲۰۰۱ میلادی در نشستی دور هم جمع کند تا در باره نتایج کنفرانس یالتا به بحث و گفتگو بپردازند.

کنفرانس یالتا در سال ۱۹۴۵ میلادی برگزار شد و طی آن استالین (رهبر شوروی)، روزولت (رئیس جمهوری آمریکا) و چرچیل (نخست وزیر انگلیس) سرنوشته اروپا را رقم زدند. اکنون نوه این سه سیاستمدار گرد هم خواهند آمد و به بحث در مورد نتایج این کنفرانس خواهند پرداخت. این نشست با حضور بیش از ۲۵۰ مورخ، بازرگان و دیگر علاقمندان برگزار خواهد شد.

گفتنی است نوه استالین یک معلم تاریخ بازنشسته است که رهبری گروه طرفداران پدر بزرگش را در گرجستان برعهده دارد. نوه روزولت نیز پیش از این مسئولیت بخش سازمانهای غیر دولتی سازمان ملل متحد را برعهده داشت.

علمی

مواظب این ویروس های رایانه ای باشید!

در مجامع نرم افزارهای جهان اعلام شده است که به تازگی نوعی ویروس رایانه ای انتشار یافته است که هیچ برنامه ای ضد آن وجود ندارد. این ویروس که با ای میل (پست الکترونیک) و عنوان "Upgrade internet2" به نشانی های افراد ارسال می شود، کلیه اطلاعات موجود در "hard drive" رایانه را پاک می کند و در حافظه باقی می ماند. در نتیجه، هر بار که اطلاعات به رایانه داده شود، به طور خودکار پاک می شود و عملاً دیگر استفاده از رایانه ناممکن می شود. کارشناسان به استفاده کنندگان از پست الکترونیک سفارش می کنند در صورت دریافت نامه ای با عنوان یاد شده، از گشودن آن جدا خودداری کنند.

در این حال، شرکت آی. بی. ام. عنوان ۲۰ ویروس خطرناک را اعلام کرد که در صورت ارسال به پست الکترونیک، به هیچ وجه نباید آن را گشود فهرست این ویروسها از این قرار است:

1. buddylst.exe
2. calcul&r.exe
3. deathpr.exe
4. einstein.exe
5. happ.exe
6. girls.exe
7. happy99.exe
8. japanese.exe
9. keypress.exe
10. kitty.exe
11. Monday.exe
12. teletubb.exe
13. The Phantom Menace
14. Prettypark.exe
15. Up- Grade Internet2
16. Perrin.exe
17. I love you
18. Celcom Screen Saver or
19. Celsaver.exe
20. Win a Holiday(e-mail)
- Join The Crew O Penpals

ترجمه: وحید رضا نعیمی
(همشهری: یکشنبه، ۱۳۷۹/۹/۲۷)

ویروس ایدز چگونه به انسان منتقل شده است؟

لندن- خبرگزاری جمهوری اسلامی: یک روزنامه نگار انگلیسی به دنبال ۱۰ سال تحقیق منشأ بیماری ایدز، با انتشار کتابی در این باره، مدعی شده است که واکسن فلجی که در دهه ۱۹۵۰ برای مقابله با بیماری فلج در بخشهایی از قاره آفریقا مورد استفاده قرار گرفته، ناقل ویروس ایدز از شپانزه ها به انسان بوده است.

به نوشته هفته نامه «نیوساینتیست» چاپ لندن «ادهور» در کتاب خود با عنوان «رودخانه» ادعا کرده است که یک گروه تحقیقاتی بلژیکی-آمریکایی در سالهای بین ۱۹۵۷ تا ۱۹۶۰ واکسنهای ضد فلجی را که با استفاده از کلیه شپانزه ها تولید

شده بود، برای واکسینه کردن کودکان در کنگو، رواندا و بروندي مورد استفاده قرار دادند و چند دهه بعد دقیقاً از همین مناطق بیماری ایدز به دیگر نقاط آفریقا و جهان انتقال پیدا کرد.

به دلیل اهمیت دعاوی مطروحه بوسیله نویسندگان انگلیسی، انجمن سلطنتی علوم در لندن در یک کنفرانس بین المللی با شرکت «اد هوپر» و اعضای گروه محققان بلژیکی-آمریکایی به بررسی این ادعا پرداخت.

در این نشست، «هوپر» شواهد و اسنادی را که در کتاب خود (سال گذشته به چاپ رسیده) جمع آوری کرده است به شرکت کنندگان ارائه داد و مدعی شد بر مبنای این شواهد می توان نتیجه گرفت که ویروس ایدز به صورت تصادفی و بدون اطلاع محققان، از طریق شپانزه هایی که از کلیه آنها برای تهیه واکسن ضد فلج استفاده شده بود، به بدن کودکان آفریقایی راه پیدا کرده است.

اما مخالفان نظریه نویسنده انگلیسی با استناد به شواهدی که از آزمایش مجدد نمونه های برجای مانده از واکسنهای تولید شده در دهه ۱۹۵۰ به دست آمده، تأکید کردند که بر اساس این آزمایشها، در این واکسینا نه هیچ نمونه ای از مولکول «دی. ای. ا.» شپانزه ها یافت می شود و نه اثری از ویروس ایدز به چشم می خورد.

در حال حاضر در سراسر جهان بیش از ۳۴ میلیون نفر به ویروس «اچ. آی. وی» عامل بیماری ایدز مبتلا هستند و دانشمندان اکنون این نکته را پذیرفته اند که این ویروس که در شپانزه ها موجود است، به آدمی منتقل شده است. اما در این خصوص که این انتقال در چه زمان و در کجا صورت پذیرفته، هنوز میان محققان اتفاق نظر وجود ندارد.

درختان از حوادث طبیعی خبر می دهند!

لندن- خبرگزاری جمهوری اسلامی: حلقه های نشان دهنده رشد سالانه درختان، ابزار مناسبی برای دانشمندیان به شمار می آیند که به جستجوی سرنخهای مربوط به وقوع حوادث مصیبت بار در تاریخ گذشته هستند.

به نوشته روزنامه گاردین چاپ لندن، بررسیهایی که توسط محققان بر روی درختان کهن موجود در نقاط مختلف اروپا و آمریکا از فنلاند و لهستان تا سیبری و شمال آمریکا و حتی آمریکای جنوبی صورت گرفت، نشان می دهد که در حدود سال ۵۴۰ میلادی حادثه ای فاجعه آمیز در سطح جهانی به وقوع پیوسته است.

به اعتقاد محققان، شواهد موجود بر روی حلقه های نشان دهنده رشد سالانه درختان کهن حاکی از آن است که به واسطه این رویداد کیهانی، کل اروپا در تاریکی و سرما فرو رفت و بیش از یک سوم ساکنان این قاره به واسطه بروز قحطی و عدم تولید محصولات کشاورزی، جان خود را از دست دادند.

بروز قحطی در هر منطقه، آثار خود را بر روی حلقه های نشانه دهنده رشد درختان برجای می گذارد، اما مشاهده حلقه های مشابه در درختان مناطق مختلف جهان طی یک دوره زمانی خاص، پدیده ای شگفت انگیز و غیر عادی است که حکایت از بروز فاجعه ای در ابعاد بسیار گسترده دارد.

منشاء انفجارهای عظیم اشعه گاما کشف شد
تهران- واحد مرکزی خبر: اخترشناسان دریافتند که انفجارات عظیم اشعه گاما که روزانه در جهان هستی روی می دهند، از فرایند مرگ ستارگان نشأت می گیرند.

به گفته اخترشناسان انفجارهای اشعه گاما، پرتوافشانی بسیار پرنرژی هستند که می توانند در ظرف چند ثانیه یا دقیقه آنقدر انرژی تولید کنند که خورشید در کل عمر خود تولید خواهد کرد. اما تا کنون منشأ این انفجارات مشخص نبوده است.

اکنون تحقیقات جدید اخترشناسان نشان می دهد که اینواخترها یعنی ستارگان بسیار عظیم در حال انفجار، منشأ بخش اعظمی از این انفجارهای ناشناخته هستند.

اخترشناسان دانشگاه «فرارا» در ایتالیا می گویند: ستارگان عظیم در پایان عمر خود منفجر می شوند و از خود ستارگان متراکم و کوچک بر جای می گذارند که به سرعت به دور محور خود گردش می کنند. اخترشناسان بر این باورند که این ستارگان خنثی سپس با یکدیگر برخورد کرده و موجب تشکیل سیاه چاله ها می گردند و در واقع آنها منشأ اصلی انفجارهای اشعه گاما به شمار می روند. آنها در تحقیقات جدید خود از رصدخانه اشعه ایکس «چاندرا» و یک ماهواره پیشرفته موسوم به «پیوساکس» استفاده کرده اند.

حسابتهای رانندگی در شب را بدانیم
برای یک رانندگی شبانه بدون خطر، رعایت نکات زیر سودمند است:

۱. قبل از رانندگی شبانه از تنظیم بودن نور چراغهای جلو و عقب اتومبیل و همچنین ترمز مطمئن شوید.
۲. هنگام رانندگی در تاریکی مراقب عابرانی که لباس تیره پوشیده اند باشید.
۳. هنگام تاریک شدن هوا، استفاده از چراغهای راهنما در مواقع تغییر مسیر و گردشها فوق العاده ضروری است.

۴. هرگز به نور بالای اتومبیلهایی که از روبرو می آیند خیره نشده و حاشیه سمت راست و خط سفید وسط جاده را نگاه کنید.

۵. توقف در قسمت آسفالت جاده یکی از دلایل اصلی تصادف است برای چنین مواردی می توان از پارکینگهای حاشیه ای یا شانه خاکی جاده استفاده کرد.

۶. آزمایشها نشان داده که در مقابل هر ۱۰ کیلومتر سرعت ۶ متر از عمق بینایی کاسته می شود. پس هنگام رانندگی شبانه دقت خود را افزایش داده و بیشتر احتیاط کنید.

۷. استفاده مداوم از نور بالا هنگام رانندگی در شب باعث انعکاس آن در آینه جلو روی رانندگان اتومبیل های جلوتر از شما شده و سبب تیرگی چشم آنها می شود. به جز در موارد لازم از نور بالا استفاده نکنید.

۸. بارندگی شبانه خطرات احتمالی حین رانندگی را افزایش می دهد. با سرعت مطمئنه در معابر شهری بخصوص چهارراهها و... حرکت کنید. اگر چراغهای اتومبیل شما بر اثر بارندگی یا گل و لای کثیف شد، آنها را تمیز کنید.

این روش تصویر برداری که «تی. سی. ای. ام. پی. ای. او. اسپکت» نام دارد با اندازه گیری میزان جریان خون مناطق مختلف مغز، احتمال بروز عوارض بعد از سکنه مغزی را مشخص می کند.

نتایج مطالعات حاکی از آن است مناطقی از مغز که جریان خون اطراف آن بیش از ۳۵ میلی لیتر در یکصدم گرم در دقیقه است، معمولاً دچار عوارض بعد از سکنه مغزی نمی شود.

در مناطقی از مغز که جریان خون منطقه ای آنها کمتر از ۲۰ میلی لیتر در هر صد گرم در دقیقه است، خطر بروز خونریزی و تورم شدید مغزی افزایش می یابد.

گروه تحقیقاتی دکتر «امورا» استفاد از روش تصویر برداری «تی. سی. ای. ام. پی. ای. او. اسپکت» با توجه به سریع بودن آن برای استفاده در اورژانسها توصیه می کند.

زنان باردار باید کلسیم بیشتری مصرف کنند
تهران- واحد مرکزی خبر: مصرف غذاهای حاوی کلسیم در دوران بارداری ضروری است.

به گفته پژوهشگران دانشگاه کارولینای شمالی، کمبود کلسیم در رژیم غذایی دوران بارداری افزون بر اینکه سبب تحلیل رفتن و ضعف استخوانهای بدن زنان باردار و شکستگی آنها می شود، مقدار عنصر سمی و خطرناک سرب را در بدن این زنان افزایش می دهد. پژوهشگران معتقدند، سرب به علت شکستگی های جزئی استخوان بدن زنان باردار رها می شود و به داخل جریان خون راه می یابد. بررسی ها نشان می دهد، بیشترین میزان سرب در نیمه دوم بارداری به داخل خون رها می شود. سرب ماده ای سمی است و سبب اختلالات دستگاه عصبی و دستگاه قلبی، عروقی می شود. به گفته پژوهشگران، هر چه میزان کلسیم دریافتی بیشتر باشد، میزان سرب خون کمتر می شود. لبنیات و بویژه پنیر، حاوی منابع سرشاری از کلسیم هستند.

نشانههای هشدار دهنده
بیماریهای کلیه

با آشکار شدن نشانه های زیر، بی درنگ با پزشک خود دیدار کنید.

- سوزش و فشار و تنگنایهای دیگر در هنگام بیروندهی پیشاب.
- بیروندهی پی در پی پیشاب بویژه در شبها.
- دگرگونی در رنگ یا اندازه پیشاب.
- آماس در دور چشمها و اندامهای زیرین مانند پاها.
- درد در بخش کوچکی از پهلو، درست زیر دنده ها که با جابجایی بیشتر نشود.
- افزایش فشار خون.
- دگرگونی در رویه همیشگی و یا ساختار تن.

کلینیک فوق تخصصی «شفا» وابسته به انجمن حمایت از بیماران کلیوی ایران با برخورداری از پزشکان باتجربه می تواند راهنمای خوبی برای شما باشد. (تلفن ۶۴۰۶۱۳۹).

به اعتقاد پژوهشگران، مطالعه در حلقه های درختان بلوط کهنی که هم اکنون نیز سرزنده هستند و نیز مطالعه در چوبهای به کار رفته در ساخت ساختمانهای کهن، نشان می دهد که در حوالی سال ۵۴۰ یا ۵۴۱ میلادی زمین در معرض بمباران شهابسنگهای کیهانی قرار گرفته و حیات موجودات جاندار در معرض خطر جدی واقع شده است.

در تواریخ مکتوب به این فاجعه اشاره ای نشده و تنها در داستانهای افسانه ای مربوط به آرتور شاه و دلاوران میز گرد از ماجرای یک شاه پیر و فرستوت و زمین لم یزرع و بروز قحطی ذکری به میان آمده است. موخان زمان مرگ آرتور شاه را بین سالهای ۵۳۷ تا ۵۴۲ میلادی ثبت کرده اند.

در عین حال، محاسبات اخترشناسان در سال ۱۹۹۰ آشکار ساخت که زمین در فاصله سالهای ۴۰۰ تا ۶۰۰ میلادی در معرض بمباران شهابسنگها قرار داشته است.

عارضه «کمردرد» بین جوانان و میانسالان، شیوع بیشتری دارد

به رغم آن که تصور می شود کمردرد، عارضه ای مخصوص سالمندی است، یافته های پزشکی در ایران نشان می دهند که این عارضه در بین جوانان و میانسالان شیوع بیشتری دارد.

این نکته از آن جهت قابل توجه است که بروز این عارضه در بین گروه های سنی جوان و میانسال که در سن تولید اقتصادی و اجتماعی قرار دارند، می تواند موجب بروز اثراتی سوء در چرخه تولید شود.

کارشناس مسئول کمیته کشوری بیماریهای مفصلی و استخوانی در سمینار روز جهانی «کمردرد» که در بیمارستان شریعتی تهران برگزار شد، در این باره گفت: در بیشتر کشورهای جهان، ۶۰ تا ۸۰ درصد از مردم مبتلا به کمردرد هستند و این عارضه بعد از سرماخوردگی، شایع ترین بیماری در جهان است.

دکتر دولتشاهی، وضعیت صندلی، چگونگی نشستن و خوابیدن، نوع کفش و روش نادرست برداشتن بار از روی زمین را از مهم ترین علل کمردرد دانست و پیشگیری را در این زمینه مهم توصیف کرد.

وی همچنین گفت: بر اساس یافته های تحقیقی که در سال ۱۳۷۷ انجام شده، چهارمین علت شایع مراجعه به مراکز درمانی دولتی مربوط به بیماریهای سیستم استخوانی و کمردرد بوده است.

کارشناس مسئول کمیته کشوری بیماریهای مفصلی و استخوانی، افزود: همکاری بیمار در انجام حرکتهای ورزشی و مراقبتی مهم ترین جزء بهبود این بیماری است و باید این مسأله به بیمار تفهیم شود تا او صرفاً طالب دارو نباشد.

پژوهشگران روش جدید تصویربرداری از مغز را توصیه می کنند

تهران- واحد مرکزی خبر: پژوهشگران می گویند که روش تصویربرداری جدید که به تازگی به بازار آمده است، قادر است خطر بروز تورم مغزی یا خونریزی مغزی بیماران مبتلا به سکنه مغزی حاد را پیش بینی کند.

آلمان

و

مسئله ارمنی

نوشته: تسا هوفمن
ترجمه: کارو سارکسیان

افکار عمومی آلمانها در آخر سده‌ی نوزدهم عمدتاً ترک خواهانه بود. آنچه به این امر باری می‌رساند انگیزه‌های جدی سیاسی و اقتصادی بود که در میان تخیلات استعماری آلمان بزرگ و پیشبرد "سیاست غیر مستقیم بین‌المللی" و امپریالیسم "آزادی خواه" یا "امپریالیسم با فرهنگ" در نوسان بود، و این همان چیزی بود که فردریش نئومان، کشیش و سیاستمدار متنفذ پروتستان، از موضع ملی-لیبرالی تبلیغ می‌کرد. و چنان که پیدا بود، سیاست دولت از طرح پیشنهادی نئومان (سال ۱۸۹۹) مبنی بر کمک به نیرومند شدن دولت ترک و مساعدت به آن پیروی می‌کرد. آلمان با کنار گذاشتن طرح آشکار دولتهای انگلیس، فرانسه و روسیه مبنی بر تجزیه قلمرو عثمانی، خود را همپیمان همیشگی و وفادار عثمانی نشان داد. اکثر سیاستمداران پیشرو آلمان با رعایت این اصل که هرگونه تضعیف ترکیه بر خلاف منافع آلمان است، ارمنیان را عناصری خطرناک می‌شمردند و آنها را سلاحی مخرب در دست روسیه می‌پنداشتند. حتی تعداد اندک فعالان بانفوذ (مانند رورباخ، یوهان لپسیوس و دیگران) که به دفاع از ارمنیان برمی‌خاستند و ارمنیان را مطمئن تر و برتر می‌دیدند و آن "عناصر با فرهنگ" مشرق زمین را برای آلمان سودمندتر می‌یافتند، موافق با نفوذ اقتصادی و عملیات راهسازی و بستن پیمانهای نظامی با ترکیه بودند و آن را تبلیغ می‌کردند.

از نوامبر سال ۱۹۱۳، پیمان نظامی میان آلمان و ترکیه محور اصلی روابط آن دو را تشکیل می‌داد. آغاز این روابط به اوایل سده ۱۹ برمی‌گردد، یعنی به زمانی که ژنرال فیلد مارشال هلموت فون مولنکه در سالهای ۳۹-۱۸۳۵ در دربار سلطان خدمت می‌کرد. پس از وی، ژنرال فیلد مارشال کولمار فون درگولتس که به دعوت دولت ترکهای جوان در آوریل ۱۹۰۹ برای تجدید سازمان قشون پیاده ترکیه به آنجا رفت راه او را دنبال نمود. در دسامبر ۱۹۱۳ هیاتی نظامی به سرپرستی ژنرال اتو لیلمان فون ساندروس با همان هدف به ترکیه فرستاده شد. این هیات در آغاز، شامل دهها افسر و سه هزار سرباز بود، و در پایان جنگ [جهانی اول] تعداد آنها به ۸۰۰ افسر و ۲۵۰۰۰ سرباز رسید. در ۲ اوت ۱۹۱۴، توافقنامه دوجانبه همکاریهای نظامی به امضاء رسید، که پیش از هر چیز بر ضد روسیه بود.

زمانی که آلمان قشون پیاده ترکان را برای جنگ آتی با روسیه آموزش می‌داد، فون یاکوف، وزیر خارجه آلمان، در چارچوب استراتژی دوجانبه خاص خود می‌کوشید تا نظر مثبت ارمنیان عثمانی نسبت به فرانسه و انگلیس را به انحراف کشانده آن را متوجه آلمان نماید. انجمن آلمانی-ارمنی که در ۱۹۱۴ تشکیل شد در جهت "خدمت به تأثیر فرهنگی آلمان بر ارمنیان" بود. یک سال پیش از آن، آلمان برای نخستین بار فعالانه به نفع "اصلاحات ارمنی" ظاهر شده و به مخالفت با واگذاری این کار به دولتهای آنتانت برخاسته بود. وانگنهیم، سفیر آلمان، پس از شکست اجلاس سفیران (ژوئیه ۱۹۱۳) در بنی کثویو (استامبول)، پیشنهاد میانجیگری آلمان در مذاکرات سردرگم با رهبران ترک را مطرح نمود. بدین ترتیب، آلمان به عنوان میانجی، به همراه روسیه کار بر روی طرح سازش متقابل در امر اصلاحات را آغاز کرد.

کشتار ارمنیان در امپراتوری عثمانی که از سال ۱۹۱۵ آغاز شد، برای آلمان چندان غیر منتظره نبود. دولت آلمان حتی بیرون راندن اجباری ارمنیان نامطمئن را از مناطق عملیاتی، کاری اصولی و درست می‌دانست. وانگنهیم، سفیر آلمان، به اصطلاح "اقدامات رسمی" عثمانی بر ضد شورش ارمنیان را عملی قانونمند می‌شمرد. این نظر وانگنهیم تنها پس از دریافت گزارشهای نزدیک به همه‌ی کنسولگریهای آلمان در ولایات عثمانی و گزارشهای بی‌شمار سفارتخانه، تغییر یافت. او در ۷ ژوئیه ۱۹۱۵

مسئله ارمنی از سالهای دهه هفتاد سده نوزدهم تا سال ۱۹۱۸ در سیاست خارجی آلمان تنها در جای دوم اهمیت قرار داشت و به عنوان جزئی از کل مسئله‌ی شرق به شمار می‌آمد. در پی تضعیف چشمگیر امپراتوری عثمانی در سده ۱۹ میلادی و رشد گرایشهای توسعه طلبانهی دولتهای اروپایی، مسئله شرق نیز صورتی حاد به خود گرفت. آلمان بر خلاف دولتهای "تراز اول"، یعنی بریتانیای کبیر، فرانسه و روسیه، که از نظر نظامی نیرومندتر بودند، مستعمره‌های چندان بااهمیتی نداشت. بیسمارک، صدر اعظم آلمان، با ارزیابی واقعی توان کشورش، عمدتاً سرگرم مسایل منطقه‌ای قاره [اروپا] بود و در سیاست خارجی خود در شرق رفتاری محتاطانه داشت. به نظر او، حفظ قدرت مقابله با انگلیس و روس از اهمیت بیشتری برخوردار بود. پس از پیروزی روسیه در جنگ با عثمانی در ۷۸-۱۸۷۷، و زمانی که آلمان این امکان را یافت که به همراه انگلیس پیمانی دوجانبه ببندد، آلمان سرسختانه خواستار تجدید نظر در مفاد عهدنامه سان استفانو (سال ۱۸۷۸م) گردید. کنگره برلین در سال ۱۸۷۸م. با همین منظور برگزار شد و صدراعظم آلمان ریاست آن را بر عهده گرفت. کنگره برلین در نظر ارمنیان ساکن ارمنستان غربی به معنی به فراموشی سپردن وعده اصلاحات ترکان عثمانی و حمایت از ساکنان مسیحی بود (ماده‌ی ۱۶ عهدنامه سان استفانو) و چیزی جز جایگزینی "مسئولیت جمعی" دولتها به جای حمایت روسیه نبود. این دولتها حتی به مفاد ماده ۶۱ عهدنامه برلین نیز عمل نکردند.

با احداث خط آهن آناتولی (۱۸۸۸) و راه آهن بغداد (۱۹۰۳)، منافع اقتصادی و سیاسی آلمان در امپراتوری عثمانی رو به افزایش نهاد. تاسیس چندین موسسه علمی-اجتماعی با هدف پیشبرد سیاستی فعالتر در شرق بیانگر چنین منافعی بود.

کشتار ارمنیان ارمنستان غربی در سالهای ۹۶-۱۸۹۴، مدتی موجب تیره شدن روابط آلمان و عثمانی گردید. اما بزودی اشتیاق آلمان برای تبدیل به "دولتی بین‌المللی و تراز اول" به کمک ترکیه، بر احساس زندگی مسالمت آمیز با مسیحیان تیره شد. هوهن لوئه، صدراعظم آلمان، در این مورد که آیا دولت آلمان به خاطر کشتار ارمنیان باید با سلطان بجنگد یا خیر، تردید به خرج داد و وزارت امور خارجه‌ی آلمان نیز به مطبوعات اعلام نمود که در امور ترکیه دخالت نخواهد کرد. هابن بارت، یکی از فعالان اجتماعی هوادار ترکیه، حتی موضوع "حق دفاع از خود" ترکها در برابر ارمنیان را مطرح کرد و قیصر ویلهلم دوم در سفری به استامبول بر دوستی خود با عبدالحمید دوم، سلطان خونریز عثمانی، تأکید نمود.

۶ ژانویه

لحظه تولد تو را
به یاد آمدم
و اینکه چگونه دست ستم
جسم نحیف را بر روی تپه "جلجتا"
بر صلیب کشید.
تا تو بر مراد خویش
که همانا صلح و امید و نور است
دست یابی
اینک بعد از دو هزار سال
کودکان ارمنی ما در کلاسهای درس
سالروز تولدت را عاشقانه
با شور و شوق جشن می گیرند.
و با ریشه های رنگی نور
و کاج همواره سبز
تولدت را مژده می دهند.
آه... ای مریم مقدس
خجسته ترین زنان
طلوع مسیح بر تو مبارک
مقدس میوه زهدان پاکت
بر بنی آدم مبارک.

محمد حسن کریمی ۳۷۸.

زبانزدهای ارمنی - فارسی - انگلیسی

گردآوری: تامار پانوسیان

21- Քեզանից մեծի համար պահած տեղում չնստես:

تکیه بر جای بزرگان نتوان زد بگراف مگر اسباب بزرگی همه آماده کنی (حافظ)

Get too big for one's boots.

22- Հորի հետ բացն էլ է վառւում:

تر و خشک با هم می سوزند.

It never rains but it pours.

The good suffer with the base.

23- Ինչ որ ասես, էն կը լսես:

جواب های هوی است.

Answer one in his own language.

24- Հոր փորրողը՝ ինքը կընկնի մէջը:

ای که تو از ظلم چاهی می کنی از برای خویشتن دامی می تنی (مولوی)
چاه کن نه چاه است.

چاه مکن پھر کسی اول خودت دوم کسی.

He who blows in dust, fills his eyes with dust.

25- Ձանգակի ձայնը հեռից անուշ կը գայ:

آواز دهل شنیدن از دور خوش است.

It is the distance that lends enchantment to the view (and robs the mountain of its azure blue).

به صدراعظم اعلام نمود که اینک ارمنیان دور از خط جبهه را نیز بطور جمعی تبعید می کنند و ((شیوه تبعید آنها نشان می دهند که دولت در واقع قصد دارد همه ارمنیان قلمرو عثمانی را نابود کند)). وانگنهایم گرچه هدف کشتارکنندگان را دریافته بود، با این حال در ۴ اوت ۱۹۱۵ در یادداشتی خطاب به وزیراعظم اعلام نمود که "اقدامات تنبیهی" عثمانیها کاملاً جنبه قانونی دارد. تنها هشدار او این بود که "تبعیدهای دسته جمعی کنترل نشده" می تواند باعث خدشه دار شدن چهره ترکیه در نظر جهانیان شود. آلمان هیچ تدبیری در جهت ممانعت از نژادکشی ارمنیان به کار نداشت، در عوض با دفاع از همپیمان خود کوشید تا دولتهای آنتانت را به تحریک ارمنیان بر ضد امپراتوری عثمانی متهم کند و این دولتها را مسئول "اقدامات متقابل" ترکها بداند. در آلمان، در طول جنگ جهانی، هر نوع گزارش مربوط به ارمنیان و مسئله ارمنی به تیغ سانسور نظامیان سپرده می شد. به همین علت، هر نوع نوشته انتقادی، همچون سخنرانیهای یوهان لیبسوس و م. ینپاکه در سال ۱۹۱۶، یا از سوی ارگانهای سانسور منع می شد و یا تنها در خارج از آلمان اجازه انتشار می یافت.

رفتار آلمان نسبت به ارمنیان و مسئله ارمنی، حتی در زمان هجوم قشون ترک به ماوراء قفقاز (سال ۱۹۱۸) نیز تغییر نیافت. گرچه رئیس هیات نمایندگی آلمان در قفقاز، یعنی ژنرال فون کرنشتانین در ۱۱ ژوئیه ۱۹۱۸ به صدراعظم هشدار می داد که ((ترکها غالباً به دنبال آنند که آن چند صد هزار ارمنی زنده مانده را نیز با جدیت تمام نابود کنند و به قحطی اندازند)). همچنین، همه تلاشهای هیات نمایندگی جمهوری ارمنستان به رهبری هامو اوهانجانیان، که در ژوئن ۱۹۱۸ به برلین رفته بود تا دولت قیصر را به اتخاذ تدابیری در جهت دفاع از ارمنیان ترغیب کند، با شکست روبرو شد. آلمان که در پی پیمان صلح برست-لیتوفسک پذیرفته بود که مناطق قارص، اردهان و باطوم را به ترکیه واگذار کند، اینک با در نظر گرفتن وجود روسیه شوروی آماده نبود تا جمهوری ارمنستان را به رسمیت بشناسد.

پس از شکست عثمانی در جنگ جهانی اول، رهبران ترکهای جوان، از جمله انور، طلعت، جمال و ناظم، توسط زیردریایی آلمانی از ترکیه خارج شدند. گرچه وزیر اعظم عثمانی از آلمان خواست تا این مجرمان جنگی و سرکردگان حزب ترکهای جوان را که در ۱۹۱۹ بطور غیابی محکوم به اعدام شده بودند تسلیم کند، اما انور و طلعت با تایید دولت آلمان به برلین منتقل شدند.

طلعت در ماه مارس ۱۹۲۱ بدست یک جوان ارمنی به نام سوغومون تهلیریان در برلین کشته شد.

پس از به حکومت رسیدن حزب سوسیال ناسیونال در سال ۱۹۳۳، سوءظن به ارمنیان ساکن آلمان به خاطر شک در احتمال سامی بودن منشاء نژادی آنها تهدیدی برای جان ارمنیان گردید. در آن زمان، رمان "چهل روز کوه موسی داغ" اثر فرانتس ورفل و کتابهای آرمین واگنر، که در ۱۹۱۹ به حمایت از تأسیس دولت ملی ارمنیان برخاسته بود، در فهرست آثار ممنوعی که می بایست منهدم شوند قرار داشت. هیتلر از طریق مشاور قبلی خود، که در سال ۱۹۱۵ کنسول آلمان در ارزروم بود، از قتل عام ارمنیان بدست دولت ترکهای جوان مطلع بود. او در ۲۲ اوت ۱۹۳۹ در سخنرانی خود در برابر فرماندهان ارشد، با اشاره به موضوع از یاد رفتن جنایات دولتها از اذهان توده ها، با تمسخر گفت: ((من فرموده ام ... که هدف جنگ بدست آوردن استحكامات نظامی مشخص نیست، بلکه محو فیزیکی مخالفان است ... اکنون چه کسی کشتار ارمنیان را به یاد دارد؟)).

ماخذ: دانشنامه ((مسئله ارمنی))، ایروان، ۱۹۹۶

«پرستوهای دوستی» در ایروان به روی صحنه رفتند گزارشی از سفر گروه نمایش ایرانی «باغ وحش شیشه ای» به ارمنستان ۲۴ آبان تا اول آذر ۱۳۷۹

ما یک گروه ۹ نفره بودیم که مقصودمان ارمنستان بود. محمد داودی (کارگردان، زهرا فرهادی (دستیار کارگردان)، سید محمد رضا فتاح حسینی (مدیر صحنه)، طاهره خادمی، حافظ آهی، ولی برجی و فرزانه سکوتی (بازیگران نمایش) گروه نمایش باغ وحش شیشه ای را تشکیل می دادند. آندرانیک خچومیان دوست ارمنی گروه که سرپرستی گروه را به عهده داشت نیز یک هفته قبل به ایروان (پایتخت ارمنستان) رفته بود. اعضای این گروه از شاگردان حمید سمندران هستند. سه شنبه ۲۴ آبان پرواز یک ساعت و چهل دقیقه ای ما آغاز شد و در فرودگاه با صحنه عجیبی رو به رو شدیم، عجیب از این منظر که این نوع اتفاق کمتر در کشورمان رخ می دهد. وقتی ساکهای خود را تحویل گرفتیم و آندرانیک با خوشحالی به استقبال ما آمد فهمیدیم که خیلی هم غریب نیستیم. اما این همه ماجرا نبود. یک گزارشگر و یک تصویربردار تلویزیونی هم منتظر ما بودند! در همان محوطه فرودگاه با داودی (کارگردان نمایش) و خادمی (یکی از بازیگران نمایش) به گفتگو پرداختند و آندرانیک نیز به عنوان مرد فعال گروه مسئولیت مترجمی گروه را نیز به عهده گرفت. در محوطه بیرونی فرودگاه شخص دیگری نیز منتظر ورود ما به ایروان- یا به قول مردم ارمنستان یروان- بود. «یروان قازانچیان» شخص اول تئاتر ارمنستان آن شخصیت مهم بود. قازانچیان رئیس انجمن تئاتر ارمنستان به اعضای گروه خوش آمد گفت و تا محل اقامت گروه همراه ما آمد. بعد که از هر نظر خیالش راحت شد، گروه را ترک کرد.

فردای آن روز یعنی چهارشنبه ۲۵ آبان ماه روز پرکار گروه بود. ساعت ۱۱ صبح سالن بارونیان پذیرای گروه نمایش باغ وحش شیشه ای بود. سالتی ۷۰۰ نفری که ایرانی ها را به یاد تالار وحدت می اندازد. البته شکل و فرم صحنه (سن) سالن شبیه تالار وحدت است. این سالن دو طبقه دارای کافه تریا و اتاق های متعدد برای تمرین و گرم است. مدیر این سالن نیز کسی جز یروان قازانچیان نیست. همان رئیس انجمن تئاتر ارمنستان. اتاق نور از اتاق صدا جداست و هر یک از این اتاقها را یکی از کارشناسان فنی و آشنا به تئاتر مدیریت می کنند. مرد کهنسالی که چین و چروک صورتش نشان می دهد سالها مسئول صدای این سالن است، پشت دستگاههای صدا نشسته است، چهره او نشان می دهد که آسان ترین و در عین حال لذت بخش ترین کار برای وی همین مسئولیتی است که به عهده دارد.

مسئول اتاق نور نیز خانمی میانسال است که به راحتی خواسته های داودی (کارگردان نمایش) را می فهمد و اجرا می کند. بازیگران نمایش «باغ وحش شیشه ای» بر اساس صحنه های مختلف به روی صحنه می آیند و همزمان با نوری که مسئول نور می دهد به بازی می پردازند. آندرانیک سرپرست گروه نیز رابط و مترجم گروه ایرانی و میزبانان ارمنی بود. گرچه داودی کارگردان نمایش با جنب و جوش مثال زدنی وضعیت نور صحنه و حرکت بازیگران را تصحیح می کرد و به دلیل تعهدش به کار عصبانی می شد، اما در پایان کار چهره اش نشان می داد که از تمرین قبل از اجرا راضی است. هر چند دقیقه یک بار نیز قازانچیان به سالن نمایش می آمد و از وضعیت کار می پرسید. این نشان می داد که هم به کارش علاقه دارد و هم در کارش بسیار جدی است. از مسئول دکور و آکسوار صحنه نیز باید به نیکی یاد کنم. بیش از ۳۰ سال سابقه کار در طراحی صحنه و دکور (آن هم فقط در این رشته) آرامش و اطمینان خاطری به او داده بود که وی را مصمم به اجرای هر دکوری می کرد. چنانکه وقتی بخشی از خواسته کارگردان را آندرانیک به او می گفت تا پایان قصه را می خواند و در کمتر از یک ساعت کل وسایل صحنه و دکور را به همراه دیگر همکارانش آماده می کرد. یک گروه گزارشگر تلویزیونی نیز برای تهیه گزارشی تصویری از آخرین تمرین گروه ایرانی به سالن آمده بود. همان گروهی که در فرودگاه نیز به استقبال ما آمدند. یک تصویربردار مرد و یک خبرنگار زن. بعد از ظهر آن روز نیز در خانه هنرمندان ایروان مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی برگزار بود. ساختمانی قدیمی زیبا که در آن روز یکی از نقاشان زن ارمنستان در سرسرای ساختمان نمایشگاهی بر پا کرده بود. مصاحبه مطبوعاتی گروه نمایش ایرانی با حضور نزدیک به ۱۵ خبرنگار برگزار شد. آن چه عجیب می نمود تهیه گزارش از سوی سه تصویر بردار تلویزیونی بود. قازانچیان در این نشست با اشاره به اینکه گروه نمایش «باغ وحش شیشه ای» اولین گروه تئاتری ایرانی است که به ارمنستان می آید، اعضای این گروه را به پرستوی دوستی تشبیه کرد. اعضای گروه نیز در برابر پرسش های خبرنگاران ارمنی- که خیلی شبیه پرسش های خبرنگاران ایرانی از گروههای تئاتری خارجی بود- پاسخ های مقتضی دادند. آنچه برای آنها جالب توجه بود، این بود که چه طور بازیگران و هنرمندان زن در این عرصه فعالند. طاهره خادمی از بازیگران خوب گروه، فعالیت های هنرمندان زن را براساس فرهنگ غنی ایرانی و اسلامی دانست و در این باره توضیحات مناسبی ارائه داد. نکته دیگر اینکه خبرنگاران ارمنی معتقد بودند تئاتر ایران حرفه ای نیست، چون هنرمندان تئاتر ایران از دولت حقوق نمی گیرند. آنها نمی توانستند قبول کنند که هر هنرمند تئاتر بر اساس تئاتری که اجرا می شود حقوق دریافت می کند و در غیر این صورت از دولت حقوق نمی گیرند. آنها می گفتند هنرمندان تئاتر ارمنستان چه نمایشی روی صحنه بپردازند یا نپردازند حقوق ماهیانه خود را دریافت می کنند. در این مورد، نظام کاری هنرمندان تئاتر ایران توسط داودی (کارگردان، آندرانیک خچومیان) سرپرست گروه و مترجم) تشریح شد. همان شب داودی، آندرانیک و خادمی به نمایندگی از گروه در برنامه زنده و روزانه «امروز» شرکت کردند و این برنامه از شبکه ۸ تلویزیون ایروان مجدداً پخش شد. تعدادی از مردم ارمنستان در تماس تلفنی با این برنامه زنده تلویزیونی خوشحالی خود را از حضور گروه تئاتر ایرانی در کشورشان اعلام کردند و خواستار گسترش مبادلات فرهنگی و هنری میان ایران و ارمنستان شدند.

آباد تهران می اندازد. ساختمانهای قدیمی و زیبایی در چهار طرف این میدان بزرگ دیده می شود. بخشی از پیاده رو میدان محل عرضه مستقیم کالاهای فروشندگان شده بود و همین یعنی یکشنبه بازار از کالاهای خوراکی تا پوشاک و صنایع دستی و عتیقه تا دیگر کالاهای مختلف در آن به چشم می خورد. صنایع دستی بیشترین طرفدار را در میان خریداران ایرانی داشت. این را هم بگویم جدا از اینکه قازانچیان از اجرای این نمایش بسیار راضی بود بازی طاهره خادمی را تحسین برانگیز می دانست. یکی از بازیگران معروف تئاتر ارمنستان که در نمایش دو نفره ای با نام «یک به علاوه سه» بازی می کرد همین عبارت را در مصاحبه ای که با او داشتیم عنوان کرد. بوریس پپانیان می گفت بازی خانم خادمی بسیار حسی و باور پذیر است و باز می گفت آرزو می کنم در یکی از نمایش ها مقابل او بازی کنم. این بازیگر

یک دانشجوی ایرانی نیز در تماس تلفنی خود همین درخواست را مطرح کرد.

پنجشنبه ۲۶ آبان ماه روز اجرای گروه ایرانی بود. ساعت ۴/۵ عصر (یعنی نیم ساعت قبل از اجرای نمایش) سالن پر از تماشاگر بود. هم کسانی که با زبان فارسی آشنایی داشتند و هم کسانی که با این زبان آشنا نبودند. فرهاد کلینی (سفیر ایران در ارمنستان)، محسن ابوطالبی (رایزن فرهنگی سفارت ایران در ارمنستان)، جمعی از کارمندان و کارکنان سفارتخانه و رایزنی فرهنگی، وزیر فرهنگ ارمنستان، سفرای چند کشور خارجی، دکتر میلیکیان (رئیس دانشکده شرق شناسی دانشگاه ارمنستان)، جمعی از هنرمندان و مردم علاقمند به تئاتر ارمنستان تماشاگر نمایش باغ وحش شیشه ای بودند. قبل از اجرا، قازانچیان به عنوان مجری به حاضران خوش آمد گفت،

ارمنی که در نمایش «یک به علاوه سه» بسیار مسلط و خوب بازی می کرد نمایش باغ وحش شیشه ای را دیده و از آن لذت برده بود. بی انصافی است اگر یادی هم از کمک ها و حمایت های خوب محسن ابوطالبی - رایزن فرهنگی سفارت ایران در ارمنستان - نکنیم. هم او که به اتفاق همکارانش هماهنگی های لازم را برای ارسال اخبار از طریق فاکس، چاپ پوستره های کوچک تبلیغاتی نمایش باغ وحش شیشه ای، در اختیار گذاشتن وسیله نقلیه و به هر حال انجام کمک های مادی و معنوی ریز و درشت انجام داد. گرچه مسئولان هنری و فرهنگی ارمنستان در حد بضاعت خود از هیچ کوششی برای رفاه حال گروه ایرانی فروگذاری نکردند، اما وجود ابوطالبی در آنجا به عنوان همزیان و همراه و یاور گروه چیز دیگری بود. دوشنبه روز استراحت و گردش در شهر ایروان بود. سه شنبه اول آذرماه هم با ماشین های رایزنی به فرودگاه رفتیم و با همان هواپیمای کوچک ارمنی که به ارمنستان آمده بودیم به تهران بازگشتیم، با کوله باری از خاطرات و تجربیات گفتنی و نگفتنی.

مسعود توکلی (همشهری: شنبه ۷۹/۹/۲۶)

بعد از آن شارویان - وزیر فرهنگ ارمنستان - کلینی - سفیر ایران در ارمنستان - در سخنان کوتاهی خواستار تداوم این گونه فعالیت های فرهنگی هنری شدند. گرچه سالن بارونیان سرد بود اما اجرای نمایش گروه ایرانی موفقیت آمیز و گرم بود. ضیافت شام قازانچیان در رستوران گردان هتل کاخ جوانان (محل اقامت گروه ایرانی) نیز تأکیدی بر اجرای موفق گروه ایرانی بود. پنجشنبه و جمعه (۲۶ و ۲۷ آبان ماه) نیز گذشت تا شنبه ۲۸ آبان اجرای دیگری در شهر آبوویان برگزار شود. آبوویان شهری در ۱۵ کیلومتری ایروان بود که بیشتر ساکنان آن را ارمنی های ایرانی تبار تشکیل می دادند. روز اجرای نمایش شهردار و معاون شهردار آبوویان نیز در سالن حاضر بودند و معاون شهردار به گروه ایرانی خوش آمد گفت. پرچم سه رنگ کشورمان نیز در دست یکی از نوجوانان حاضر در سالن به حرکت در آمده بود. سالن سردتر از سالن بارونیان بود و گرچه بعد از اجرا، خانم خادمی دچار تب و لرز شدید شد، اما تشویق های تماشاگران یعنی اینکه رضایت آنها جلب شده است. یکشنبه ۲۹ آبان ماه روز حضور اعضای گروه ایرانی در «ورنیساژ» بود. «ورنیساژ» نام یکشنبه بازار ایروان بود که در میدان جمهوری ایروان واقع بود. میدانی که ایرانی ها را به یاد میدان حسن